

РЕГУЛЮВАННЯ ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНОГО РОЗВИТКУ

УДК: 338.434

ШЛЯХИ ФОРМУВАННЯ ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНОГО РОЗВИТКУ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ

О. М. Єрмак

Розглянуто передумови управління інноваційно-інвестиційною діяльністю підприємств і організацій агропромислового комплексу з метою вдосконалення інвестиційної політики та формування сприятливого інвестиційного клімату. Уточнено визначення і дано сучасне трактування дефініцій «інновація», «інвестиції», «інноваційний розвиток». Проаналізовані основні напрями інноваційно-інвестиційного розвитку аграрних підприємств в умовах нестабільної економіки.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Вихід економіки України з кризи і її перехід на стратегію соціально-економічного розвитку об'єктивно вимагає значних фінансових ресурсів. В ході реалізації державної економічної політики інвестиціям відводиться одна з провідних ролей. Підтвердженням може служити те, що країна маючи розвинений науковий, трудовий, природно-сировинний потенціал не в змозі вирішити поточні соціально-економічні проблеми, не кажучи вже про стратегічні цілі через фінансові обмеження.

На сьогодні основною перешкодою ефективної виробничої діяльності аграрних підприємств є відсутність достатнього обсягу інвестицій для підтримки сталого розвитку та забезпечення технічного і технологічного переозброєння. Інвестиційна проблема стає ключовою для аграрної економіки не тільки на найближчі роки, а й на перспективу, адже агропромисловий сектор-капіталомісткий. Він не може успішно функціонувати та інтенсивно розвиватися за відсутності високих темпів і значних масштабів накопичення капіталу. Між тим, всі основні показники, що характеризують інвестиційний процес в АПК з 1990 по 1998 та з 2008 по 2010 р.р. мають яскраво виражену негативну динаміку. Після кризи 1998 р. обсяг інвестицій в основний капітал агропромислового комплексу дещо збільшився, але і дотепер не перевищив рівня 50% порівняно з 1990 р. [1, с. 156]. Цим і визначається актуальність даного дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У науковій літературі можна зустріти досить велику кількість публікацій як зарубіжних, так і вітчизняних ти російських авторів, в яких розглядаються різні аспекти вирішення проблем, пов'язаних з управлінням інвестиційними процесами з урахуванням ризиків їх реалізації. Основи цього напрямку були закладені ще в 30-ті роки минулого століття американськими економістами А. Маршаллом, А. Пігу, Е. Хансеном. Окремі аспекти даної тематики також висвітлювали: І. Ансофф, Г. Александер, У. Шарп [2]. Серед вітчизняних економістів, які зробили значний внесок у дослідження проблеми, слід відзначити В.В. Рогового, В.М. Гусарова, І.І. Лукінова, В.М. Геєця, О.І. Амошу, В.Г. Федоренка, Д.В. Степанова, М.П. Денисенка, Ю. Лузана та інших. Серед російських вчених – праці В. Аньшина [3], А. Нечаєва. Різні сторони

проблем залучення інвестицій в агропромисловий комплекс розглянуті в роботах М. Козлова [5], А.Д. Гнатковича [6], Н.М. Музики, О.Ф. Кова лишина [7] та інших.

У працях зарубіжних і вітчизняних авторів чільне місце посідають дослідження проблем обґрунтування інвестиційних рішень, оцінки їх доцільності, обліку невизначеності і ризику при оцінці інвестиційних проектів. Активізації інвестиційних процесів в агропромисловому комплексі, забезпечення їх ефективного управління відводиться недостатньо уваги. Крім того, складність і багатоплановість проблем інноваційно-інвестиційного розвитку аграрної сфери, зміна умов функціонування агропромислових підприємств зумовлюють необхідність подальших досліджень.

Формулювання цілей статті. Термін «інвестиції» широко використовується на практиці, проте сучасна економічна теорія не дає однозначного трактування цього поняття [2, С. 2; 10, С. 10; 11, С 7].

Одна з поширених точок зору трактує інвестиції як ресурси. Причому мова йде виключно про матеріально-речові об'єкти і грошові кошти, а саме – витрати на виробництво і накопичення засобів виробництва та збільшення матеріальних запасів [12, С. С-10]. У ширшому трактуванні інвестиції являють собою вкладення капіталу з метою подальшого його збільшення [13]. Інвестиції мають також фінансове та економічне визначення:

фінансове - всі види активів (коштів), що вкладаються в господарчу діяльність з метою отримання доходу;

економічне - видатки на створення, розширення, реконструкцію та технічне переозброєння основного капіталу, а також на пов'язані з цим зміни оборотного капіталу, оскільки зміни у товарно-матеріальних запасах здебільшого залежать від руху видатків на основний капітал [14].

Щодо формування інноваційно-інвестиційного розвитку аграрних підприємств в умовах нестабільної економіки, то саме економічний смисл, викладений вище у визначенні, на нашу думку найкраще відображає значення інвестицій. Однак, і при такому розумінні інвестування, як виду діяльності, залишаються недостатньо з'ясованими деякі аспекти відносин власності щодо матеріально-уречевленої та фінансової форм інвестицій, що є по-суті специфічними ас-

пектами одного процесу.

Інший аспект інвестиційної діяльності - її результативність у часі. Сам процес вкладення коштів не призводить до будь-якого результату негайно, на відміну від придбання товарів та інших благ, коли покупка і є очікуваним результатом. Йдеться про специфічні ресурси, що вкладаються в очікуванні позитивного результату у майбутньому. На нашу думку, відволікання ресурсів (коштів, фінансів, матеріальних) на певний термін лише з метою отримання прибутків у майбутньому – надто звучене поняття інвестицій. Суттєвим чинником має бути не просто результат, але цільова функція процесу інвестування - створення нових форм капіталу, на відміну від процесу вкладення коштів у готівковий (фінансовий) капітал у прибутковій формі. Поновлення капіталу є результатом інвестицій з метою заміни або кардинального оновлення, нових вкладень в основний капітал або вкладень у запаси.

Для аграрної сфери функція інвестицій полягає у створенні і розподілі грошових, інформаційних, людських, земельних та матеріальних ресурсів, що використовуються задля реалізації місії підприємства - виробництва агропромислової продукції, отримання прибутків та забезпечення сталого розвитку. Інвестування - процес передачі цих ресурсів сільськогосподарським підприємствам для створення або оновлення засобів виробництва шляхом розподілу ресурсів. В сучасних умовах нестабільного економічного розвитку процес інвестування в аграрний сектор пов'язаний з ризиками, невизначеністю, багатоваріантним вибором, а динамічність змін постає додатковою якісною характеристикою економічного оточення. Таким чином, інвестування в аграрний сектор економіки є основою його інноваційного розвитку.

Виклад основного матеріалу. Розгляд категорії «інвестиція» виявив велику кількість різнобічних суджень, природа розбіжностей між якими свідчить швидше про наявність принципових відмінностей в умовах інвестування в Україні ніж у інших країнах з ринковою економікою. Вхідження нашої держави до світового економічного простору супроводжується інноваційними перетвореннями, без яких на сьогоднішній день економіка не може бути конкурентоспроможною.

Інновація - нововведення в галузі техніки, технології, організації праці або управління, засноване на використанні досягнень науки і передового досвіду; кінцевий результат інноваційної діяльності. Інновація це, вкладення коштів в економіку, що забезпечує зміну техніки та технології; з іншого боку - власне процес створення застосування нової техніки, технології, що є результатом досягнень науково-технічного прогресу [15].

Аграрний сектор економіки має певні відмінності щодо запровадження інноваційного типу розвитку з перенесенням акценту на використання принципово нових прогресивних технологій,

переходом до випуску високотехнологічної продукції, прогресивними організаційними і управлінськими рішеннями в інноваційній діяльності. В усьому світі цей процес супроводжується створенням технопарків, технополісів, проведенням політики ресурсозбереження, інтелектуалізації всієї виробничої діяльності, софтизації та сервізації економіки. Сучасні досягнення науки і технологій залучили АПК до числа галузей, що ґрунтуються на «високих технологіях» і безпосередньо задовольняють потреби людей.

Виробництво стає зорієнтованим на специфічні потреби окремих індивідів, на невеликі за місткістю ринки. Високими темпами зростає чисельність підприємницьких структур, які спроможні швидко адаптуватися до вимог зовнішнього середовища. Швидкі темпи модернізації призвели до зростання вимог до якості товарів та послуг, їх різноманітності. Суспільство, стає відкритим та сприйнятливим до інновацій як засобу досягнення сталого розвитку. Аграрному сектору відводиться ключова роль у цих перетвореннях. Проте темпи інвестування залишаються вкрай нездовільними (Табл. 1). Індекс інвестування в основний капітал за роки незалежності ще жодного разу не перевищив рівня 1990 р. (Рис. 1)

Фінансово-економічні кризи 1998 та 2008 р.р. загалом негативно вплинули на інвестиційний клімат. Проте відбулося і ряд позитивних економічних змін в агропромисловому секторі. Змінилися в кращу сторону умови імпортозаміщення за основними групами продовольчих товарів вітчизняного виробництва. Девальвація гривні і подорожчання імпорту продовольства, зробили свій внесок – внутрішнє виробництво стає більш вигідним, ніж ввезення готової продукції з-за кордону. Підвищується конкурентоспроможність виробництва засобів виробництва для АПК на зовнішньому ринку, в першу чергу, на загальному аграрному ринку країн СНД. Активізується використання виробничого потенціалу сільськогосподарських, переробних та забезпечуючих підприємств. Неухильно зростає продуктивність праці в сільськогосподарських підприємствах. Вперше за останні роки агропромислове виробництво має стабільно позитивний рівень рентабельності (Рис.2). За останні роки обсяг інвестицій в АПК збільшився в 10,8 разів (Табл. 1.)

Існує безліч концепцій та теорій сутності агропромислового комплексу, адже він є одним з найважливіших секторів економіки країни, головним завданням якого є стійке забезпечення населення продуктами харчування в необхідному асортименті і належної якості. Але, незважаючи на таку значну й постійну увагу до питань розвитку АПК, одностайної думки щодо визначення агропромислового комплексу регіону та його структурних складових немає [16, С. 7].

Слід зазначити, що упродовж цього періоду понад 90% прямих інвестицій в АПК було направлено в харчову та переробну промисловість

(для іноземних інвестицій ця величина складає 97%). Це позитивно позначилося на розвиток цієї сфери, збільшилася номенклатура продукції, покращилась її якість, але при цьому забезпеченість сировиною значно скоротилася і якість сировини, за винятком окремих випадків, суттєво не покращилась. Імпорт сировини, здорожує кінцеву продукцію. Місцевий потенціал продовжує деградувати. Досвід ПАТ «КрафтФудз Україна»,

ПАТ «Бель Шостка Україна», ПАТ "Роменський хлібокомбінат", ТОВ «Классик» (м. Охтирка) та інших свідчить, що одночасні інвестиції в переробку та сировинну базу, як правило, дають більш високий ефект. Вважаємо, що абсолютна більшість інвестиційних проектів має бути орієнтована на комплексний розвиток всього технологічного ланцюжка АПК від виробництва сировини до реалізації кінцевої продукції.

Таблиця 1

Динаміка інвестицій в основний капітал за період з 2000 по 2010 р.р.*

	Інвестиції в основний капітал (у фактичних цінах), млн. грн										
	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Україна	23629	32573	37178	51011	75714	93096	125254	188486	233081	151777	150667
Сумська обл.	597	981	966	931	1102	1441	1508	2435	3015	2185	2223
С/г, та пов'язані з ними послуги	982,9	1552,0	1854,0	2054,0	3255,7	4934,1	7139,5	9424,3	16548,8	9258,4	10697,4

* Розраховано за даними [1]

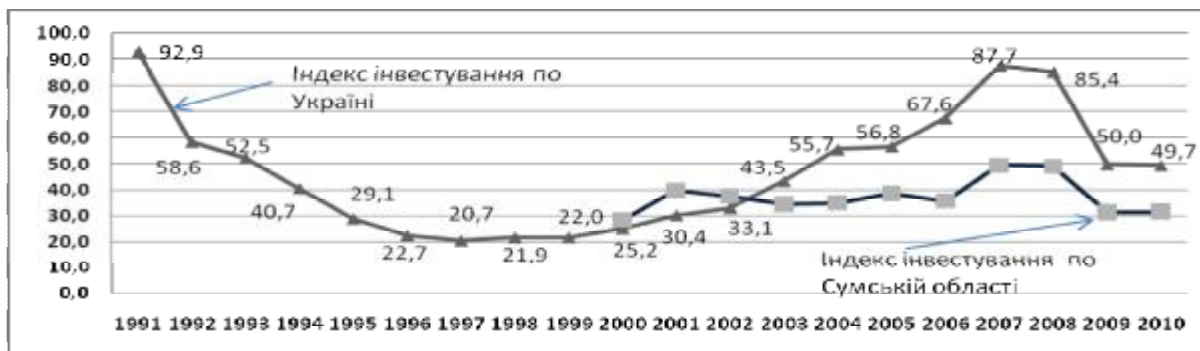

Рис. 1. Індекси інвестицій в основний капітал (відсотків до 1990 р.)*

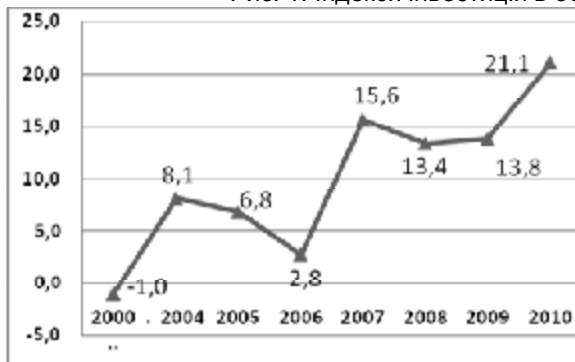

Рис. 2. Рівень рентабельності сільськогосподарського виробництва в с/г підприємствах України. (Побудовано за [1])

Проведений аналіз свідчить, що розвитку аграрного сектору увага з боку інвесторів приділяється не достатньо. У структурі інвестицій цей пріоритетний сектор економіки знаходиться у середній рейтинговій позиції (Табл. 2).

Інвестиційні пріоритети нерідко погано орієнтовані на продовольчий ринок. З усього обсягу інвестицій лівова частка спрямована в лікеро-гірчачу, пивобезалкогольну і кондитерську промисловість, трохи менша - в масложирову і молочну, при цьому м'ясна, комбікормова, плодоовочева підгалузі при потенційно високій ефективності, продовжують перебувати на периферії інвестиційного поля. Понад 70% валових інвестицій в

основний капітал припадає на промисловість, операції з нерухомістю і інжиніринг, транспорт і зв'язок. Проте, аграрний сектор Сумської області отримує частку інвестиції майже у двічі більшу, ніж Луганська, Одеська, Львівська, Донецька, Івано-Франківська і Закарпатська області (Табл. 3).

Таблиця 2.

Пріоритети інвестування за період з 2000 по 2010 р.р. (%)*

Структура інвестиції по галузям економіки	Україна	Сумська обл.
1 Промисловість	35,4	37,9
2 Операції з нерухомим майном, оренда, інжиніринг та надання послуг підприємцям	19,4	15,6
3 Діяльність транспорту та зв'язку	16,4	19,9
4 Торговля, ремонт автомобілів, побутових виробів, та предметів особистого вжитку	8,9	5,0
5 Сільське господарство, мисливство, лісове господарство	6,2	11,2
6 Будівництво	4,4	1,8
7 Надання комунальних та індивідуальних послуг, діяльність у сфері культури та спорту	2,5	1,9
8 Фінансова діяльність	2,0	1,6
9 Діяльність готелів та ресторанів	1,6	0,8
10 Охорона здоров'я та надання соціальної допомоги	1,4	1,6
11 Освіта	1,0	1,3
12 Державне управління	0,8	1,3
Усього:	100,0	100,0

* Розраховано за даними [1]

За джерелами фінансування основними на сьогоднішній день є власні кошти підприємств і організацій та залучені кредитні ресурси (Рис. 3.).

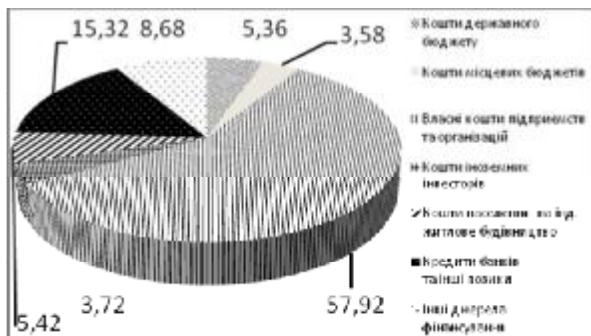

Рис.3. Структура інвестицій за джерелами фінансування (відсоток до загальної суми). (Побудовано за [1])

Наприклад, стратегія розвитку Сумської області «Нова Сумщина – 2015» [17] визначає наступне бачення регіону в перспективі 5-10 років: «Сумщина – це збалансована, економічно успішна, комфортна та безпечна для життя прикордонна область України, що має модернізовану конкурентоспроможну економіку та облаштовану інфраструктуру життєвого простору, досягла та відтворює належний рівень економічної самодостатності, є ініціатором інновацій та пілотних проектів щодо створення в Україні підґрунтя для зміцнення п'ятого та розбудови фундаменту для шостого технологічного укладу, та представлена на зовнішньому ринку в якості виробника та експортера інноваційних продуктів та послуг, нових перспективних моделей вирішення економічних, управлінських та соціокультурних проблем розвитку.»

Серйозними обмеженнями на шляху реалізації місії області – стати унікальною в Україні територією стрімкого зростання без обмежень, забезпечити збалансований простір як для інноваційно-підприємницької діяльності, так і для комфортного проживання населення, посилити імідж регіону як привабливого для залучення інвестицій в напрямку випереджаючого розвитку технологій п'ятого і шостого укладів та розвитку людського потенціалу, є застарілість технологій у більшості промислових виробництв, значний рівень зношеності основних фондів, як наслідок цього – недостатній рівень конкурентоспроможності продукції підприємств на зовнішніх ринках, незадовільний стан транспортної інфраструктури, відсутність підготовлених до впровадження інноваційно-інвестиційних рішень. Недостатній рівень орієнтованої на розвиток бізнесу інформації, незбалансованість ринку праці в окремих районах області та відтік освіченої робочої сили за її межі, нескоординовані дії органів місцевої виконавчої влади посилює негативний вплив цих факторів.

Стратегією розвитку визначається, що У

Сумській області є багато передумов до створення ефективного агропромислового кластера: присутній достатньо розвинений сільськогосподарський сектор; є переробна промисловість; функціонують наукові і освітні інститути; є розвинена сфера торгівлі; присутні інституції державного управління; успішно діє вертикально інтегрований бізнес. Є всі передумови для формування точки економічного зростання АПК відповідно до потреб сучасної економіки.

Є низка чинників, що перешкоджають розвитку АПК і залученню інвестицій:

1. Диспаритет цін;
2. Неefективна система державної підтримки;
3. Недосконала система державних закупівель;
4. Висока вартість кредитів;
5. Борговий пресинг;
6. Складна система оподаткування;
7. Велике кількість посередницьких організацій.

Висновки і перспективи подальших розвідок.

За останні роки ціни на сільськогосподарську продукцію зростали значно меншими темпами, ніж ціни на придбану промислову продукцію і послуги. В результаті цінових невідповідностей не на користь агропромислового комплексу його купівельна спроможність багаторазово знизилася. Агропромислові підприємства не в змозі купувати в потрібній кількості машини, обладнання, пального. Особливо кризовою є ситуація з вибуттям застарілої техніки. Амортизаційні відрахування використовуються не на відновлення і відтворення основних фондів, а на мінімальне придбання поточних оборотних ресурсів, на запчастини. Особливо гостро стоїть питання про необхідність інвестицій на відновлення основних засобів і підтримку обігових коштів.

Нестача оборотних коштів змушує підприємство скорочувати інтенсивність використання окремих факторів виробництва і порушувати технологічну дисципліну. Це призводить до зниження врожайності культур та продуктивності тварин, збільшуючи витрати на одиницю продукції. Це не обов'язково означає зниження рентабельності. Однак в умовах, коли ціна продукції не може бути підвищена пропорційно підвищенню собівартості (а така ситуація сьогодні має місце), рентабельність сільгосп підприємства знижується, що призводить до подальшого «вимивання» оборотних коштів і знижує інвестиційний потенціал підприємства. На нашу думку, критичним представляється технологічне ланка у даній послідовності погіршення фінансового стану сільськогосподарських підприємств. З одного боку, технологія є об'єктом інвестування. З іншого боку, технологія, збільшуючи рентабельність, на наступних етапах забезпечує зростання внутрішніх джерел фінансування інвестицій. Представляється доцільним починати побудову інвестиційної стратегії з ма-

лих вкладень в інноваційні об'єкти технології, що суттєво підвищують рентабельність, і використо-

увати це підвищення для подальших інвестицій.

Таблиця 3

Структура інвестицій в основний капітал по регіонах за період з 2000 по 2010 р.р.*

	Промисловість	Операції з нерухомим майном: оренда, інжиніринг та надання послуг підприємцям	Діяльність транспорту та зв'язку	Торгівля, ремонт автомобілів, побутових виробів, та пред-метів особистого вжитку	Сільське господарство, мисливство, лісове господарство	Будівництво	Надання комунальних та ін-дивідуальних послуг, діяль-ність у сфері культури, спорту	Фінансова діяльність	Діяльність готелів та ресторанів	Охорона здоров'я та на-дання соціальної допомоги	Освіта	Державне управління	Рибальство, рибництво
Україна	35,4	19,4	16,4	8,9	6,2	4,4	2,5	2,0	1,6	1,4	1,0	0,8	0,0
області:													
Черкаська	36,5	12,1	11,6	7,0	24,6	1,6	1,7	0,9	0,6	1,7	1,1	0,6	0,0
Херсонська	26,4	14,6	13,4	10,4	24,3	1,7	1,6	2,4	0,9	2,2	1,0	1,0	0,1
Кіровоградська	44,2	7,6	18,6	4,2	19,6	0,7	0,9	0,9	0,2	1,0	0,9	1,1	0,0
Тернопільська	15,5	34,6	11,1	9,7	18,2	1,8	1,0	3,5	1,0	1,1	1,4	1,2	0,0
Вінницька	27,7	26,1	12,1	8,1	16,9	3,4	0,7	1,1	0,5	1,6	1,0	0,9	0,0
Чернігівська	38,6	16,4	14,8	6,1	15,6	1,6	2,0	0,7	0,6	1,4	0,8	1,3	0,0
Хмельницька	39,6	24,2	8,5	6,3	13,8	1,6	0,9	0,9	0,6	1,3	1,3	1,0	0,0
Сумська	37,9	15,6	19,9	5,0	11,2	1,8	1,9	1,6	0,8	1,6	1,3	1,3	0,0
Київська	26,9	31,2	13,9	9,4	10,5	3,9	1,3	0,1	1,0	0,5	0,8	0,3	0,0
Миколаївська	41,9	8,3	22,2	9,4	8,7	3,5	0,9	1,0	1,1	1,1	1,3	0,7	0,0
Полтавська	58,7	10,0	13,3	3,9	7,6	2,5	0,8	0,8	0,3	0,9	0,6	0,7	0,0
Рівненська	47,5	18,8	8,4	8,3	7,1	2,2	0,8	1,2	0,3	1,8	2,6	0,9	0,0
Житомирська	55,7	14,1	8,8	6,5	7,0	2,1	0,9	0,9	0,5	1,4	1,2	1,0	0,0
Запорізька	59,8	8,7	9,9	7,6	6,9	1,1	1,8	1,1	1,1	1,1	0,3	0,4	0,0
Чернівецька	32,4	28,4	5,9	9,3	6,4	7,7	1,2	1,6	0,9	2,1	2,8	1,3	0,0
Волинська	45,6	19,5	9,6	9,9	6,0	1,5	1,2	1,4	0,9	1,8	1,7	1,0	0,0
Дніпропетровська	51,4	8,7	16,8	10,6	5,3	1,3	1,8	2,5	0,5	0,6	0,4	0,3	0,0
Харківська	37,6	19,0	16,2	8,1	5,1	4,9	2,8	2,9	0,7	1,0	1,1	0,5	0,0
Луганська	69,4	6,1	7,8	5,3	4,8	1,7	1,0	0,7	0,4	1,4	0,4	0,8	0,0
Одеська	17,3	25,0	31,8	7,0	4,8	4,4	2,3	1,7	2,5	1,3	1,3	0,5	0,2
Львівська	26,7	17,7	23,0	15,2	4,0	2,0	3,1	1,7	1,6	3,1	1,5	0,5	0,0
Донецька	56,7	9,1	11,1	6,5	3,7	5,4	4,7	0,9	0,9	0,5	0,2	0,2	0,0
Івано-Франківська	39,5	23,8	11,8	6,1	3,6	4,2	4,0	1,1	1,4	2,4	1,3	0,7	0,2
Закарпатська	27,4	27,2	15,5	8,2	2,2	6,3	1,7	1,2	1,5	4,6	2,5	1,6	0,0

* Розраховано за даними [1]

Список використаної літератури:

1. Статистичний збірник «Регіони України» 2011: Частина II / [За редакцією О.Г. Осауленка] . – К.: Державна служба статистики України, 2011. – 783 с.
2. Шарп У., Александер Г., Бэйли Дж. Инвестиции : Пер. с англ. - М.: ИНФРА-М, 2001. – 1028 с.
3. Аньшин В.М. Инвестиционный анализ. -М.: Дело, 2000. – 280 с.
4. Козлов М. Положениесельскохозяйственныхтоваропроизводителей в условияхростапроизводства// Экономикасельскохозяйственныхпредприятий, 2002, №11.
5. Гнаткович А.Д. Напрями залучення інвестицій у землі сільськогосподарських підприємств / А. Д. Гнаткович // Вісник Хмельницького національного університету. – 2011.-№ 2, Т. 2. – С. 1 – 4.
6. Музика Н.М., Ковалишин О.Ф. Формування інвестицій в аграрному секторі України / Н.М. Музика, О.Ф. Ковалишин // Вісник Львівського національного аграрного Університету. – 2011. - № 4. – С. 1 – 4.
7. Коржов Г. Територіальні ідентичності: концептуальні інтерпретації в сучасній зарубіжній соціологічній думці /Г.В. Коржов //Соціологія: теорія, методи, маркетинг №1 2010 К.: Інститут соціології НАН України С. 107-125.
8. Дырин С.П. Российская модель управления персоналом в условияхпромышленногопредприятия /С.П. Дырин. – СПб.: Питер, 2006. – С.202-205.
9. Михайлова Л.І. Людський капітал: формування та розвиток в сільських регіонах: Монографія /Л.І. Михайлова. – К.: Центр учбової літератури, 2008. – 388с.
10. Гитман Л. Дж. Основыинвестирования. - М.: Дело, 1999. – 1008 с.
11. ГоловнаЛ.А. Инвестиции: определение и оценкаэффективности/ Л.А. Головна.– М.: МГИУ, 2001. – 163 с.
12. Экономикс. Принципы, проблемы и политика : учебник / К.Р.Макконнелл,С.Л.Брю. - 14-е изд. - М. : ИНФРА-М, 2003. - 928 с.

13. investment / thepremierfinancialglossaryontheweb [електронний ресурс] // точка доступу : <http://www.investorwords.com/2599/investment.html>

14. Інвестиція / Матеріал з Вікіпедії– вільної енциклопедії[електронний ресурс]//точка доступу:<http://uk.wikipedia.org/wiki/інвестиція>

15. Інновації / Матеріал з Вікіпедії– вільної енциклопедії[електронний ресурс] // точка доступу: <http://uk.wikipedia.org/wiki/Інновації>

16. Пушкарь І.В. Механізми державного регулювання розвитку агропромислового комплексу на регіональному рівні: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : спец. 25.00.02 – механізми державного управління/ Ірина Володимирівна Пушкарь. – К.: Академія муніципального управління, 2009. - 22 с.

17. Стратегія соціально - економічного розвитку Сумської області: «Нова Сумщина – 2015» / [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://www.state.gov.sumy.ua/docs/nova_sumscina_2015.html

Рассмотрены предпосылки управления инновационно-инвестиционной деятельностью предприятий и организаций агропромышленного комплекса с целью совершенствования инвестиционной политики и формирования благоприятного инвестиционного климата. Уточнено определение и представлена современная трактовка дефиниций «инновация», «инвестиции», «инновационное развитие». Проанализированы основные направления инновационно-инвестиционного развития аграрных предприятий в условиях нестабильной экономики.

Considered prerequisites for innovation and investment management activities of enterprises and organizations of the agroindustrial complex in order to improve the investment policy and the formation of favorable investment climate. Refined the definition and interpretation is presented modern definitions of "innovation", "investment", "innovative development". Analyzed the main areas of innovation and investment development of agricultural enterprises in a volatile economy.

Рецензент: д.е.н., професор Михайлова Л.І.
Дата надходження до редакції: 25.03.2012 р.

УДК 631.11: 330.111.4

ІННОВАЦІЙНІ СТРАТЕГІЇ УПРАВЛІННЯ РЕСУРСОКОРИСТУВАННЯМ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Р. В. Ліпський, Полтавська державна аграрна академія

У статті розглядаються проблеми інноваційного розвитку та потенційні можливості для успішного здійснення інноваційної діяльності на рівні аграрних підприємств.

Постановка проблеми. Нині значна частина вітчизняних агропідприємств, особливо малих неспроможна виробляти високоякісну й конкурентоспроможну продукцію. Це є результатом таких негативних явищ як: застарілий машинно-тракторний парк, диспаритет цін на продукцію промисловості і сільського господарства, постійне зростання цін на паливо-мастильні матеріали, недосконала кредитно-фінансова система і законодавча база, обмеженість інформаційних ресурсів, втрата висококваліфікованих працівників, відсутність необхідних інвестицій та доступних інновацій.

Ці проблеми стали особливо гострими у зв'язку з набуттям Україною членства в структурах СОТ, що вимагає від нашої держави постачання на світовий ринок високоякісної конкурентоспроможної продукції. Таким чином, постає гостра необхідність у переорієнтації традиційного господарювання на високоефективне інноваційне.

Аналіз основних досліджень та публікацій. Інноваційний потенціал аграрних підприємств включає інноваційні ресурси й умови забезпечення інновацій. Сучасні теорії економічного росту розглядають наукові дослідження й розробки як ендогенний процес, невід'ємний від ре-

альної економіки й чуйно реагуючий на вимоги й стимули ринків товарів і послуг.

Значний внесок у дослідження проблеми ефективного використання ресурсного потенціалу внесли В.М. Трегобчук, М.А. Лендєл, М.В. Гладій, А.Е. Юзефович, В.Г. Андрійчук, П.Т. Саблук та інші.

Постановка завдання. Загалом Україна має потенційні можливості для успішного здійснення інноваційної діяльності, однак на рівні держави необхідно виконати ряд заходів: забезпечити стабільну економічну ситуацію в країні для залучення інвестицій в агропромисловий комплекс; надати пільги підприємствам, які створюють інноваційний продукт, що дозволить збільшити фінансові ресурси для реалізації інноваційної програми підприємства; зорієнтувати фінансово-кредитні установи на надання кредитів підприємствам, що займаються інноваційною діяльністю. Використання запропонованих заходів щодо стимулювання впровадження інновацій підприємствами агропромислового виробництва дозволить покращити процес виробництва, ефективно використовувати внутрішні і залучати зовнішні інвестиції в інноваційну діяльність.

Виклад основного матеріалу дослідження. У процесі ресурсокористування та ресурсо-